

BÖLÜM 4

HAYAT VE EMEKLİLİK SİGORTA ŞİRKETLERİNİN MAUT YÖNTEMİ İLE FİNANSAL Performans Analizi: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Naci YILMAZ¹

GİRİŞ

Sigorta şirketleri bankalar gibi fon transferine aracılık eden ve ekonomiye kaynak aktaran finansal kurumlardır. Bu şirketler ayrıca bireylerin hayat ve hayat dışı alanlarda maruz kaldıkları olası risklere karşı güvence sağlayan ve riskin gerçekleşmesiyle ortaya çıkan zararların telafi edilmesini (tazmin) sağlarlar (Aydın, 2018; Uralcan, 2011). Bu yüzden sigorta şirketlerinin içinde yer aldıkları sigortacılık sektörü ekonomik gelişmeye, kalkınmaya ve kişilerin refahına katkı sağlamaktadır (Işık, 2019; Aydın, 2018; Özcan, 2011). Bireylerin ve kurumların birikim yapmasına, fon toplanmasına ve zararın tazmini amacıyla toplanan bu fonlardan bireylere, firmalara ve ekonomiye doğrudan veya dolaylı olarak kaynak aktarılmasına aracılık eden sigorta şirketlerinin finansal performanslarını sürekli izleme konusunda hem şirket paydaşlarının hem de araştırmacıların yoğun bir ilgisi vardır.

Türkiye’de sigortacılık sektörü temelde üç ana gruba ayrılmaktadır. Bunlar i-hayat dışı, ii-hayat ve emeklilik, iii-resürans grubudur. Bu çalışmada Türkiye’de faaliyet gösteren hayat ve emeklilik sigorta şirketlerinin 2018-2020 yılları arasındaki finansal performansları karşılaştırılacak ve böylece ilgili şirketler bazında bir performans sıralaması oluşturulacaktır. Literatürde Türkiye’de faaliyet gösteren hayat ve emeklilik sigorta şirketlerinin finansal performanslarının çok kriterli karar verme teknikleriyle analiz edildiği çalışma sayısı oldukça sınırlı olduğundan, bu çalışmanın katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Çalışmada şirketlerin finansal performans değerlemesinde dikkate alınan bazı ölçütler vardır. Bu ölçütler (kriterler) içerisinde Öz sermaye / Toplam Varlık, Cari varlık/ Toplam Varlık, Kısa Vadeli Yükümlülük / Cari Varlık, Finansal Borç / Öz sermaye, Toplam Yükümlülük / Öz sermaye, Net kar/ Toplam Varlık, Net kar / Öz

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Doğuş Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İngilizce İktisat Bölümü, nyilmaz@dogus.edu.tr

Tablodan en düşük performanslı şirketlerin sırasıyla NN Hayat ve Emeklilik A.Ş., Fiba Emeklilik ve Hayat A.Ş. ve Allianz Hayat ve Emeklilik A.Ş. oldukları görülmektedir.

Sektördeki büyük oyuncuların performansları orta sıralarda gerçekleşmiştir. Türkiye Hayat ve Emeklilik A.Ş. performans sıralamasında 8.ci sırada, Anadolu Hayat ve Emeklilik A.Ş. 15.ci sırada ve AvivaSA Emeklilik ve Hayat A.Ş. ise 17.ci sırada yer alabilmişlerdir. Anadolu Hayat ve AvivaSA'nın özellikle sektör ortalamasının altında bir aktif karlılığı oranı ile çalıştığı gözlenmiştir.

SONUÇ

Sigortacılık ekonomiye kaynak aktaran ve bireylerin, kurumların refah düzeylerini risklere karşı koruyan önemli finansal kurumlardır. Bu yüzden sigorta şirketlerinin başarılı olması sadece şirket paydaşlarını değil tüm ekonomiyi ilgilendirmektedir. Çalışmada Türkiye'de faaliyet gösteren hayat ve emeklilik sigorta şirketlerinin 2018-2020 yılları arasındaki finansal performansları sermaye yeterliliği, likidite, kaldıraç ve karlılık ölçütleri dikkate alınarak çok kriterli karar verme tekniklerinden biri olan MAUT yöntemiyle analiz edilmiştir.

Türkiye'de faaliyet gösteren hayat ve emeklilik sigorta şirketlerinin performans analizi sonucuna göre, 2018-2020 yılları arasında en başarılı şirket Groupama Emeklilik olmuştur. Bu firmayı sırasıyla Bupa Acıbadem Sigorta ve Cigna Finans Emeklilik ve Hayat şirketi izlemiştir.

Sektördeki büyük şirketlerin son üç yılda vasat bir performans sergiledikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda, Anadolu Hayat ve Emeklilik ve AvivaSA Emeklilik ve Hayat şirketlerinin vasat performanslarında sektör ortalamasından düşük bir aktif karlılık oranına sahip oldukları sonucuna varılmıştır.

Son olarak, Türkiye'deki hayat ve emeklilik şirketlerinin performansını karşılaştıran ve farklı ölçütler ile farklı çok kriterli karar verme tekniklerinin kullanıldığı başka çalışmaların bu çalışmada elde edilen sonuçların test edilmesi açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Acar, M. (2019). Finansal performansın belirlenmesinde ve sıralanmasında TOPSIS çok kriterli karar verme yönteminin kullanılması: BIST sigorta şirketleri uygulaması. Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 11(21), 136-162.
- Akgül, Y. (2019). Çok kriterli karar verme yöntemleriyle Türk bankacılık sisteminin 2010-2018 yılları arasındaki performans analizi. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(4), 567-582.
- Akhisar, İ., Tezergil, S.A. (2014). Malmquist toplam faktör verimlilik endeksi: Türk sigorta sektörü

- uygulanması. Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 5(10), 1-14.
- Aydın, Y. (2018). Türkiye’de hayat/emeklilik sigorta sektörünün finansal performans analizi. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(1), 107-118.
- Başpınar, A.(2005). Finansal analiz tekniklerinin sigorta şirketi mali tablolarına uygulanması. Maliye Dergisi, 149, 5-35
- Bayramoğlu, M.F., Başarır, Ç.(2015). Borsa İstanbul’da işlem gören sigorta şirketlerinin karşılaştırmalı finansal performans analizi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(4), 135-144.
- Bülbül, S.E. ve Köse, A. (2016). Türk sigorta sektörünün PROMETHEE yöntemi ile finansal performans analizi. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 38(1), 187-210.
- Bulgurcu, B.(2019). Sales operation evaluation of insurance companies: A novel integrated model based on Entrophy-EATWIOS, 25-37. In Contemporary Challengnes in Business and Life Sciences, Ed. Akar, C. ve Kapucu, H., IJOPEC Publication: London.
- Ege, İ., Karakozak, Ö., Topaloğlu, E.E.(2016). Emeklilik yatırım fonlarının ELECTRE yöntemi ile performansının analizi. Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 53(614), 59-68.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı. Sigortacılık Genel Müdürlüğü (2019). Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Rapor. Erişim Tarihi: 02.08.2021 ve erişim adresi: <https://www.hmb.gov.tr/sigortacilik-ve-ozel-emeklilik-raporlari>
- Ishizaka, A. ve Nemery, P. (2013). Multi-criteria decision analysis: methods and software. New York: John Wiley & Sons.
- Işık, Ö. (2019). Türkiye’de hayat dışı sigorta sektörünün finansal performansının CRITIC tabanlı TOPSIS ve MULTIMOORA yöntemiyle değerlendirilmesi. Business & Management Studies: An International Journal, 7(1), 542-562.
- Uralcan, Ş. (2011). Temel Sigorta Bilgileri ve Sigorta Sektörünün Yapısal Analizi, 3.Baskı, İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Ünal, A.A. (2019). Bütünleşik ENTROPI ve EDAS yöntemleri kullanılarak BIST sigorta şirketlerinin performansının ölçülmesi. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(4), 555-566.
- Özbek, A.(2015). Analysis of Private Pension Companies in Turkey by EATWOS. European Journal of Business and Management, 7 (26), 31-43.
- Özcan, A. İ. (2011). Türkiye’de hayat dışı sigorta sektörünün 2002-2009 dönemi itibariyle etkinlik analizi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(1), 61-77.
- Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği. (2019). Satış Kanalı Bazında Primler 2019-12.
- Türkiye Sigorta Birliği (TSB). İstatistikler. Erişim Tarihi: 13.08.2021 ve erişim adresi: <https://www.tsb.org.tr/tr/istatistikler>